

BOŽÍ ZRNO Z GOLGOTY

Jan 20,20-26

Kázání ze soboty 24. prosince 2011 – Radomír Jonczy

I. Zájem pohanských poutníků o Ježíše

Ježíš Kristus, Bůh, který se v těle člověka narodil v judském Betlémě, vjíždí jako zralý třiatřicetiletý muž do Jeruzaléma na oslátku a davy poutníků, které sem spolu s ním dorazily na velikonoční svátky, mu provolávají slávu. Identifikují v něm totiž svého Mesiáše. Farizeové, duchovní elita židovského národa, nesou jeho úspěchy s nelibostí. Žárlí a jejich žárlivost má, jako obyčejně žárlivost mívá, velké oči. Jeví se jim, že se za Ježíšem vydal snad celý svět.

Celý svět to určitě není, ale mezi poutníky, kteří na svátky dorazili, jsou i pohané z různých částí světa, sympatizující s judaismem. Svět římského a řeckého polytheismu prochází krizí a monotheismus se těší stále většímu zájmu. Pozornost budí i osobnost pozoruhodného židovského učitele Ježíše z Nazaretu. Jeho pověst už rovněž přesáhla hranice Izraele.

Pohanští poutníci zmínění v naší dnešní perikopě evangelia chtějí Ježíše také vidět. Jeho důrazy je přitahují. Posouvají totiž náboženské myšlení od prázdných institučních rituálů, tradic a moralizování, směrem k náboženství promyšlené reflexe a vnitřního duchovního prožitku. Poutníci, s největší pravděpodobností původem Řekové, chtějí prostě zjistit, kdo Ježíš je a o co mu jde. Učedníci Filip s Ondřejem jim možnost setkání s ním rádi zprostředkují.

II. Ježíšova odpověď pohanským poutníkům

Ježíš však pohanům místo odpovědi na jejich otázky vypráví podobenství o pšeničném zrně. Na první pohled tradiční ukázka Ježíšova „vokozismu a vovozismu“. On o koze a oni o voze... Ale není tomu tak. Podobenství o pšeničném zrně je Ježíšovou reakcí na jejich otázky po něm, jeho osobnosti i jeho učení.

I pohané vědí, že zaseté semeno uvolňuje sílu života, která je do něj vložena, teprve ve chvíli, když se ocitne pod zemí a umře. Teprve tenkrát vyraší klas a z něj zrní, ze kterého je potom později možné umlít mouku a upéci chléb... Zrno prostě přináší plody teprve tenkrát, když odumře. A tak se Ježíšovo přirovnání stává výstižnou ilustrací podstaty jeho osobnosti i hlavních důrazů jeho učení.

a) Umírající zrno – smrt soběstřednosti

Zvídavým pohanským poutníkům Ježíš prostřednictvím obrazu pšeničného zrna vysvětluje, že tajemství šťastného života spočívá ve smrti starého, hříchem zasaženého lidského já. Upozorňuje, že sobectví, sebestřednost, sebeuspokojování, sebepotvrzování a seberealizace za každou cenu způsobuje, že je člověk k ničemu, že se pro své okolí velice záhy stává obtížným hmyzem, a že nakonec *zůstává sám*, opuštěn, bez lásky, porozumění, povzbuzení a praktické pomoci druhých.

Prostě, *Kdo miluje svůj život, ztratí jej; kdo nenávidí svůj život, v tomto světě, uchrání jej pro život věčný*. Všimněte si, že tady Ježíš doporučuje, ba přímo přikazuje nenávidět ke zvrácenému, hříchem deformovanému, sobeckému lidskému „já“.

Naopak, člověk, který si své sobecké já nehýčká a za každou cenu neudrhuje při životě, přestává žít a začíná žít plným, užitečným a věčným, nikdy nekončícím životem. Prostě *vešel již dnes ze smrti do života*. (Jan 5,24) Vyklíčil v něm klíček nové smysluplné existence. *Živ už není on, ale živ je v něm Kristus*. (Gal 2,20)

b) Umírající zrno – ochota k sebeobětování

Prostřednictvím obrazu s pšeničným zrnem Ježíš zvědavým pohanům vysvětluje, že podstatu své životní filosofie a poslání vidí nejen v ochotě umírat sám sobě, ale v odhodlání obětovat se pro druhé.

Člověk je sice možná ve své přirozenosti ochoten milovat, ale ne se pro lásku obětovat. Je ochoten dávat, ale ne ztrácet, něco si odpírat, nebo se ve prospěch svých bližních ničit a už vůbec ne pro ně umírat. Je však bez ochoty k oběti vůbec láska láskou?

Profesor Halík jednou k dané problematice výstižně poznamenal: Nakolik jsme se během života naučili v lásce odumírat sami sobě, svému sobectví, koncentraci jen na své vlastní zájmy, nakolik jsme uměli žít pro druhé, natolik se náš život stal semenem, které ani v hodině žně, nebude zmařeno.

c) Umírající zrno – program Ježíšovy služby

Podobenstvím o umírání pšeničného zrna chce Ježíš pohanským poutníkům představit svůj vlastní životní program. Naznačuje jim, že není jen filosofem, který objevuje nové skvělé myšlenky, ale který své myšlenky především žije. Sám sebe, svou vlastní existenci obětoval ve prospěch nás, hříšných lidí. On, vládce vesmíru, žil životem plným odříkání, umrtvování sama sebe. Proto o něm mohl apoštol Pavel ve druhé kapitole epištoly Filipským napsat:

Způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí. A v podobě člověka se ponížil, v poslušnosti podstoupil i smrt, a to smrt na kříži. (Fil 2,6-8)

d) Umírající zrno – symbol Ježíšovy smrti

Poslední věta právě zmíněného textu apoštola Pavla ukazuje na poslední, nejdůležitější aplikaci umírání pšeničného zrna. Svým pohanským posluchačům Ježíš vysvětluje, že on sám je zrnem, které bude muset zemřít, aby mohlo při svém vzkříšení vzklíčit a přinést tak svou smrtí spasení, záchranu všem lidem.

Není v silách lidské bytosti, oslabené hříchem zlikvidovat své staré, sobecké já. Není v jejích silách milovat své bližní láskou ochotnou přinášet oběti. Přesto je tady východisko výstižně definované v epištole Římanům 6,3:

Nevíte snad, že všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt? Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom - jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života.

Na Golgotě v podobě kříže vzklíčilo Božího zrno a po něm už celá tisíciletí klíčí další stovky, tisíce, milióny dalších. Každý z nás se pod vlivem vláhy Božího Ducha může stát pšeničným zrnem, které vyklíčí k novému smysluplnému životu, schopnému sebeobětavé služby lásky. Ostatně, k tomu jsme přece jako křesťané byli přímo povoláni.

III. Smrt Havla – podnět ke zrození něčeho nového

Letošní vánoce mají více, než kterékoli jiné příchut' nového života i smrti zároveň. V předvečer vánoc jsme se rozloučili s prezidentem Václavem Havlem, člověkem, který prožil svůj život ve znamení sebeoběti. Obětoval kus sebe, svou vlastní svobodu, abychom my mohli svobodu získat. Jsem přesvědčen o tom, že tím v plné míře naplnil odkaz podobenství o pšeničném zrně.

Moc jsem celý týden přemýšlel o tom, proč se mu poct za to co udělal, dostalo až poté, co naposledy vydechnul. Proč musel v posledních létech svého života snášet ústrky a ironizující výsměch těch, kteří v něm pod vlivem smutné reality života najednou viděli jen naivního pravdoláskáře. A tak mi nezbyvá, než věřit tomu, že i jeho smrt přispěje alespoň dílčím způsobem k tomu, že se zase v některých z nás pod vlivem Božího Ducha a událostí posledních dnů začne rodit něco nového, lepšího.

Amen.